

Ing. Josef Pivec – Jožka

Jožka se narodil 25. prosince 1919 v Obrnicích u Mostu. Pocházel z železničářské rodiny, otec Josef byl výpravčím na obrnickém nádraží, matka Božena byla v domácnosti. Měl ještě sestru Helenu, která byla asi o půl druhého roku starší než on. V Obrnicích, kde rodina bydlela až do roku 1933, prožil dětství a absolvoval obecnou školu. Středoškolská studia zahájil na gymnáziu v Mostě a poté, co se ve třicátých letech rodina přestěhovala do Kolína, pokračoval ve studiu na kutnohorské reálce. V Kolíně sice existovalo gymnázium, ale jiného typu, než to, které studoval v Mostě, proto nemohl pokračovat ve studiu tam. Na kutnohorské reálce v roce 1937 také úspěšně odmaturoval. Po maturitě se, na doporučení svého strýce, který jako člen agrární strany prorokoval zemědělství slibnou budoucnost, zapsal v Praze na Vysokou školu zemědělskou. Brzy nato, na konci listopadu 1939, však musel vysokoškolské studium kvůli uzavření českých vysokých škol německou okupační správou nedobrovolně přerušit.

Nová situace sebou přinášela nové potíže. Tak jako ostatní vysokoškolští studenti, kteří už nemohli studovat, si musel najít nějaké zaměstnání. Nastoupil tedy ke dráze, kde pracoval jeho otec. Získal místo na kolínském nádraží. Jako takzvaný „dělník ve vyšších službách“ byl zařazen k odboru pro udržování dráhy, což v praxi znamenalo náročné venkovní práce v kolejišti. Naštěstí, tím jak k dráze přicházeli další bývalí vysokoškoláci, byl brzy přeřazen na kancelářskou práci, konkrétně jako zásobovač traťových dělníků. A to trvalo až do roku 1943, kdy byl na základě rozhodnutí protektorátních orgánů poslán na nucené práce do říše. Nasazen byl v samostatné službě k německé říšské dráze jako výpravčí na nevelké stanici Königsberg/Neumarkt ve východním Prusku. Později zastával funkci dispečera a řídil provoz na místní trati od Štětína až po Drážďany.

V lednu 1945 obsadila po krátkém nočním útoku Königsberg Rudá armáda. Většinu německých obyvatel se podařilo narychlo vypraveným evakuačním vlakem uprchnout. Jožka zde, podobně jako malá část starousedlíků, kteří nechtěli nebo nestihli město opustit, setrval. Během sovětské ofenzivy se ukrýval spolu s rodinou, u které se při své pobytu v Königsbergu stravoval, ve sklepení jejich domu. Po několika dnech plných obav, kdy sovětské vojáky opakovaně prohledávali domy a stávali se čím dál neodbytnějšími, se rozhodl město opustit. V té době se seznámil s holandskou dívkou, kterou už dříve občas potkával. Jmenovala se Nonni a jako nuceně nasazená pracovala kancelářkou místního pivovaru. Od ní se dozvěděl, že se i s rodiči a tříletou sestřičkou, kteří sem za ní přijeli, ukrývají ve sklepení jednoho z domů na předměstí. Po krátké rozmluvě se k nim přidal. Přestože se v ulicích Königsbergu pohybovalo mnoho sovětských vojáků a tudíž v nich nebylo příliš bezpečno, musel čas od času vyjít z úkrytu, aby opatřil něco k jídlu. Když se jednou s trochou potravin vracel zpátky, potkal francouzského důstojníka. Pozdravil jej a dal se s ním do řeči. Dozvěděl se, že pobyt v Königsbergu se vzhledem k vojenské situaci stává den ode dne nebezpečnějším. Na Odře měly být svedeny další tuhé boje. Poté, co se spolu rozloučili, všiml si cestou zpět do úkrytu ve dvoře opuštěného hospodářství volně se popásajícího koně a staré bryčky. Nezaváhal, zapřáhl koně do vozu, naložil holandskou rodinu, několik nezbytností a vydali se po hlavní silnici Berlín – Poznaň směrem do Polska. Cesta byla plná sovětských jednotek a téměř nepřetržitě ostřelována německým letectvem. Po strastiplné, stokilometrové anabázi se už na osvobozeném polském území v malém městečku s holandskou rodinou rozloučil. Potkali se zde se svými krajany a Jožka jim pomohl vyjednat přijetí do francouzského uprchlického tábora. Dál už pokračoval sám, přes Polsko směrem na Slovensko. Poblíž slovenských hranic se přihlásil v táboře Červeného kříže. Když jej na konci ledna 1945 vyložilo vojenské auto v kasárnách v Popradu, netušil, že se tím jeho návrat domů ještě nějakou dobu oddálí. Chtěl v kasárnách jen přenocovat a ráno se vydat na cestu. Když se však vzbudil, ostříhali ho a zařadili do výcviku k jednotce, která se připravovala k převelení na frontu. Na Slovensku zrovna v té době probíhala mobilizace. Cvičili pod sovětským velením každý den od šesti ráno do deseti večer za špatných hygienických podmínek a mizernou stravu. Naštěstí vše dobře

dopadlo, v červenci byl, spolu s ostatními studenty vysokých škol, z armády propuštěn, aby mohl studium dokončit. Z Popradu zamířil rovnou do Kolína, ačkoliv nevěděl, co se s jeho rodinou za války stalo, ani jestli ještě vůbec v Kolíně bydlí. Rodiče jej naopak, vzhledem k tomu, že byl už delší dobu nezvěstný, téměř oplakali. Bylo to šťastné shledání.

Po návratu pokračoval ve studiu na Vysoké škole zemědělské a na jaře roku 1946 byl slavnostně promován jako zemědělský inženýr. Po skončení studia byl na podzim téhož roku opět povolán k armádě. Přestože disponoval dokumenty o nuceném nasazení i vojenském výcviku, kterým prošel na Slovensku, musel narukovat na pět měsíců do Jinců u Příbrami, kde byl zařazen k dělostřelectvu. Se svými frontovými zkušenostmi a tvrdým sovětským výcvikem předčil mnohé mladé důstojníky. Na jaře 1947 byl propuštěn do civilu a jako čerstvý vysokoškolský absolvent nastoupil do svého prvního trvalého zaměstnání v Národním pozemkovém fondu Ministerstva zemědělství v Praze jako úředník. A v téže době založil i vlastní rodinu. Devatenáctého dubna 1947 se oženil s Eliškou Kaplanovou. Nejprve bydleli v Kolíně u Jožkových rodičů, brzy se však přestěhovali do vlastního bytu. V prosinci téhož roku se jim narodil první syn Dag.

S manželkou Eliškou

Při jakési debatě s kolegy v úřadu mu kdosi navrhl, že by se měl stát kantorem, má k tomu prý nezanedbatelné předpoklady. Návrh se mu rozležel v hlavě a tak se šel informovat na ministerstvo zemědělství. Zde byl, vzhledem k nedostatku učitelů, přijat s otevřenou náručí a okamžitě přeřazen na nejbližší volné místo. A tak na podzim roku 1948 nastoupil na zemědělské škole v Čáslavi jako učitel s aprobační na zemědělské stroje. Jelikož se ale pedagogů nedostávalo, vyučoval prakticky vše, co bylo potřeba. Po několika měsících zahájil studium v Seminári pro výchovu středoškolských profesorů v Praze na Královských Vinohradech, aby získal povinné pedagogické vzdělání. Po úspěšném absolvování ročního denního studia získal oprávnění vyučovat na středních školách a vrátil se zpět do Čáslavi, kde zůstal až do roku 1955. V roce 1950 dostal služební byt a nic už nebránilo tomu, aby se sem natrvalo přestěhoval i s rodinou, která se mezitím rozrostla o druhého syna Tomáše. V roce 1953 se manželům Pivcovým narodila ještě dcera Eliška. V roce 1955 byl Jožka přeložen z Čáslavi do Bystrého u Poličky, kde nastoupil jako ředitel zemědělské školy. V této funkci působil čtyři roky a teprve v prosinci 1959 se s rodinou natrvalo přestěhoval do Moravské Třebové, kde nastoupil jako učitel na Střední zemědělské škole. A zde setrval plných dvacet let, až do odchodu do důchodu v roce 1979.

Ani poté však nezhálel a i nadále vykonával řadu nerůznějších zaměstnání a profesí. Nejprve po dva roky pracoval jako správce sauny na Školním statku, poté jako topič v Domově důchodů. Zde topil jednu sezónu, druhou v Domě dětí a mládeže. V roce 1983 si dal na nějaký čas oddech. Až do roku 1987, kdy nastoupil na uprázdněné místo průvodce na moravskotřebovském zámku. Ve volných chvílích se věnoval sepisování životních zážitků a vzpomínek. Z těchto poznámek se zrodilo několik pozoruhodných rukopisných knih, například Bouda na Ohři (vzpomínky na dětství), Fousáč na Lučnici (vzpomínky na první skautský tábor), Hřešice (povídka sepsaná při pobytu v Königsbergu), Pohádkový děda (vzpomínky na učitelská léta), Palouček, Roháče, Palouček po pěti letech, Beskydy (vzpomínka na zimní táboření), Okénka do duše (sbírka básní) nebo Kytička (vzpomínka na ženy a dívky jeho života). A zájmů, kterým se po celý život věnoval, bylo mnohem více. Patřila k nim také hudba, hrál na housle, kytaru, mandolínu a čelo. Na táborech trubil na trubku a svůj um předal dalším táborovým trubačům. O literárních aktivitách už byla řeč. K nim můžeme ještě připojit překlady z němčiny, hlavně články z místních německých novin a muzejních ročenek.

Každý, kdo Jožku znal, věděl, jakou roli v jeho životě hrála životní partnerka, manželka Eliška. Není divu, že nejen Jožku její nečekaná smrt 26. srpna 1995 velmi zasáhla. Prožil bez ní jen necelé čtyři roky. Zemřel 18. února 1999.

Jožkovo setkání se skautingem proběhlo později, než by se dalo čekat. Do skautských řad jej přivedl vedoucí kolínského třetího oddílu, který měl přezdívku Jelen. Vyhledl si jej a pozval do skautské rezervace ve Starém Kolíně, kde měli kolínští junáci svoji chatu. Skautské hnutí se svými ideály, cíly, náplní a výchovou se mu zalíbilo, a tak do Trojky vstoupil. Vůbec první skautský tábor, který prožil, se uskutečnil v červenci 1938 na Lužnici, nedaleko Stádlece u Tábora. Zde prodělal první skautské zážitky a jako nováček získal nejen první skautské zkušenosti a dovednosti, ale také skautskou přezdívku Fousáč. Složil zde rovněž skautský slib. Jako vzpomínku na tábor sepsal o mnoho let později knížku Fousáč na Lužnici. Další tábor kolínského třetího oddílu proběhl v červenci 1939 na Želivce. Z tábora odjel v srpnu do Horky nad Sázavou, kde se konala čtrnáctidenní lesní škola vedená kolínským skautem MUDr. Josefem Cyvinem – Akélou. Po prázdninách si vzal z kolínské Trojky jednu družinu a založil oddíl Galeje (toto netradiční pojmenování, jak si ten, kdo četl Fousáče na Lužnici jistě vzpomene, vzniklo na táboře v roce 1938). Ve vedení oddílu setrval až do zákazu Junáka německou protektorátní správou v listopadu 1940. Po skončení války a návratu

Fousáč na Lužnici

Kolínská chata

do Kolína se znovu naplno zapojil do činnosti obnoveného skautského hnutí. Znovu se ujal vedení oddílu Galeje a pokračoval v něm až do dalšího zákazu a likvidace Junáka po Únoru 1948. V roce 1946 absolvoval, spolu se svou budoucí manželkou, kurz zimního táboření v Beskydech na Bílém Kříži. Po násilném potlačení skautské organizace s mládeží dál aktivně nepracoval, účastnil se však občasných neformálních setkání bývalých skautů v rezervaci ve Starém Kolíně.

Obnovení skautingu na konci šedesátých let prožíval v Moravské Třebové. Miloslav Kužílek, který spolu s Karlem Metyšem skauting ve městě obnovoval, jezdil do Prahy na ústředí Junáka. A při jedné takové návštěvě se od člena ÚRJ Vladimíra Moravce – Očka, který s Jožkou v roce 1938 tábořil na Lužnici, dozvěděl, že v Moravské Třebové žije zkušený kolínský skaut Josef Pivec. V létě roku 1968 jej Miloslav Kužílek vyhledal a získal pro aktivní skautskou činnost. Jožka se zapojil do obnovy skautského střediska a pomáhal budovat skautskou základnu na Kvíčalce. V srpnu 1969 zde vedl první letní skautský tábor. Druhý tábor, v létě roku 1970 už nevedl. Politická situace se vyostřovala, začínala normalizace, a ředitel zemědělské školy, kde Jožka učil, nechtěl ztratit oblíbeného kantora. Vedení tábora se ujal Jan Papežík, učitel z Nové Vsi, který měl krátce před odchodem do důchodu, takže tolik neriskoval. Na podzim téhož roku po vzrušené a bouřlivé debatě převedl Vladimír Weissar starší skautské středisko pod PO SSM. Pionýrských táborů na Kvíčalce v letech 1971 až 1989 se Jožka účastnil i se svou ženou Eliškou. Od roku 1990, kdy se pionýrská skupina transformovala zpět na skautské středisko, byl členem oddílu oldskautů. V roce 1994 byl Ústřední radou Junáka vyznamenán Řádem věrnosti za dlouholetou práci pro skautské hnutí a v roce 1998 mu byla V. sněmem OS udělena Medaile díky kmene OS.

Jožka na Kvíčalce

■